

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruska cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejema.

Izhaja svako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščenec, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 28.

Sreda, 6. aprila 1932.

Leto VII.

Francoski socialisti računajo z zmago.

(Radniške Novine, Beograd.)

Dan volitev v francoski parlament še ni določen. V smislu določb ustave se mora sestati novi parlament dne 1. junija, in zato morajo biti prve volitve najkasneje dne 22. maja, oziroma ožje volitve 29. maja. Seveda sme vlada razpisati volitve tudi prej, ali tako namero mora razglasiti vsaj 21 dni pred volitvami.

Poslednje tri mesece se po časopisju jako mnogo razpravlja, kdaj naj se izvedejo volitve. Socijalistična in radikalna stranka zahtevata od vlade, da razpiše volitve že 17. ali 24. aprila, dočim zahtevajo reakcionarne stranke, da se dan volitev čim dalje odloži. Senat želi, naj se izvrše volitve čimprej, toda pričakovati je, da bo vlada volitve kar najbolj zavlekla, da si ne da glede vršitve volitev nikakršnih pojasnil. Vlada računa z mednarodnimi dogodki, ki bi utegnili spraviti socijalistični stranki v neprijeten položaj v volilni borbi.

Kapitalistična reakcija ve dobro, da uživa socijalistična stranka v celi državi velike simpatije in da stalno narašča. Reakcionarci se boje, da bodo popolnoma poraženi in že vidijo 150 socijalistov v novem parlamentu, namesto dosedanjih 112. Boje se tudi, da okrepe tudi radikali svoje pozicije od 110 na 125 do 130 mandatov. V koalicijski skupini Brianda, Painleveja in nekaterih divjakov, bi utegnile levičarske stranke imeti absolutno večino v parlamentu, v katerem je skupaj 615 poslancev.

Jasno je, da take perspektive niso simpatične težki industriji in velikemu finančnemu kapitalu. In ker ne morejo ničesar ukreniti proti socijalistični propagandi, pač čakajo na odrešitev od mednarodnega položaja.

Ali se bodo njih nade uresničile ali ne?

Pade delavske vlade na Angleškem je za trenutek težko zadel socijalistično stranko v Franciji. Toda energičen nastop delavske stranke proti temu izdajstvu in politika zaščitnih carin nove angleške vlade sta znatno olajšala položaj in pomagali socijalistični stranki v Franciji, da je zavrnila napad reakcionarcev.

Pade funta in nove angleške carine na francoske kmetiške pridelke in industrijske izdelke so odprle oči proletarcu in kmetu ter so odobraval stališče socijalistične stranke v Franciji, ki je Macdonaldovo zvezo z reakcijo najostreje napadala.

Gospod Mandel, vodja meščanske reakcije, ki se pravzaprav dejansko imenuje Rotšild, ki je bil svojčas najintimnejši sodelavec Clemenceaua, je hotel izpremeniti volilni zakon in uvesti novi zakon, ki bi bil sličen angleškemu volilnemu sistemu: ene same volitve, brez ožjih volitev. Z obstrukcijo v parlamentu in ognjevitim bojem po celi državi je socijalistična stranka preprečila sprejem nameravanega zakona. Položaj se je tako zaostril, da je senat, boječ se posledic, Lavalovo vlado vrgel ter Mandelov predlog soglasno odklonil. S tem je reakcija potolčena še enkrat.

Toda vladi je ostala še ena nada: izvolitev Hitlerja za predsednika nemške republike. Razumljivo je, da ni ne vladni tisk, ne kapitalistični otvorjeno povedal, da želi Hitlerjevo zmago, ker bi s tem izzvala proti sebi vihar ogorčenja. Toda reakcija je računala s Hitlerjevim uspehom in želela, da ga izkoristi v boju proti socijalistični stranki, ki ima v svojem volilnem programu geslo: raz-

Demisija Živkovičeve vlade.

Novo vlado je sestavil dosedanji zunanji minister
dr. Marinkovič.

Ministrski predsednik general Živković je v ponedeljek 4. t. m. podal demisijo celokupne vlade z utemeljitvijo, da smatra svojo misijo za dovršeno.

S sestavo nove vlade je bil poverjen zunanji minister Marinković, ki je v teku dneva sestavil novo vlado, katero tvori dosedanji ministri, in sicer: predsednik ministrskega sveta in zunanji minister dr. Vojislav Marinković, minister za trg in industrijo dr. Kramer, minister za soc. politiko

I. Pucelj, min. pravosodja B. Maksimović, min. gradbe Preca, min. vojne in mornarice Stojanović, min. financ Djordjević, minister za promet Radivojević, min. za kmetijstvo Juraj Demetrović, min. prosvete Konjić Drag. in dr. Kraljević, minister za telesno vzgojo.

General Živković reaktiviran. Kralj je podpisal ukaz, s katerim je bil armijski general Peter Živković reaktiviran ter imenovan za poveljnika kraljeve garde.

Kaj je s podunavsko zvezo?

Kapitalisti bi radi inflacijo.

Tardieu in Macdonald sta se te dni v Londonu posvetovala glede problema zveze podunavskih držav. Dejstvo je, da so podunavske dežele, recimo Avstrija, Madžarska, Bolgarija in Grčija v velikih gospodarskih težkočah. V podunavskih deželah ima zlasti Francija investiranega mnogo denarja, ki pa še ne zadošča za sanacijo gospodarskih razmer. Francija tega denarja noče izgubiti, zato zahteva dunavsko federacijo, ki bi bila boljše jamstvo za dosedanje in nove investicije.

Na načrtu so pa zaradi tega interesirane tudi druge kapitalistične države. Zato se vrši londonska konferenca in ženevska posvetovanja. Celo finančni odbor Društva narodov je ugotovil, da Madžarska, Avstrija, Bolgarija in Grčija mnogo preveč izdajajo v vojaške namene ter s tem celo kršijo mirovne pogodbe. Mnogo angleškega kapitala je pa investiranega v Nemčiji, Avstriji in Madžarski, ki je v nevarnosti. Sporazum med Francijo in Anglijo je zaradi tega predpogoj, da se sploh dovolijo nadaljnji krediti podunavskim deželam. Ako bi se tu v kratkem ne dosegel sporazum, in ne bi prišel na pomoč tuji kapital, je gospodarski polom

najprej v Avstriji in Madžarski skoro neizogiben.

Tudi pri nas silijo zlasti industrijski krogi na inflacijo, hoteč s tem doseči velike dobičke. Naša bogata industrija je poskrila svoje velike dobičke v investicije, in sicer izčrpala kredite. Zato bi ji bil padec dinarja všeč.

Za gospodarstvo pa ima prednost investicija tujega kapitala, ki producira, dočim bi inflacija napravila veliko zmešnjavo, koristila pa samo kapitalu, kakor je bilo to v Nemčiji in deloma v Avstriji.

Masaryk o podunavski zvezi s sodelovanjem velesil.

Masaryk meni, da se mora za gospodarsko sodelovanje v Podunavju zediniti najprej pet ali šest držav brez velike države. Masaryk ni proti Nemčiji, pač pa more biti temelj nadaljnjemu delu v tem smislu sporazum med Francijo in Nemčijo. Kar potrebujemo, je zvezni sistem za Evropo. Trdno podlago pa dobi ta zveza, ki bo jamčila mir v Evropi, če se ustanovi ob sodelovanju Francije in Nemčije s podporo Velike Britanije in Italije.

Zahteve ogrskih socijalnih demokratov.

Odprava izjemnega stanja. — Nove volitve.

Vodstvo ogrske socijalno-demokratske stranke javlja v svojem glasilu »Nepszava«, da bo dne 7. t. m. deputacija vseh socijalno-demokratskih organizacij zahtevala takojšnjo odpravo izjemnega stanja, uzako-

nitev novega volilnega reda ter razpust parlamenta. Obenem poziva vodstvo v listu delavstvo, da ta dan v znak solidarnosti ustavi za pol ure delo.

orožitev sporazumno z Nemčijo. Kakšno razočaranje!? Dne 14. marca, ko Hitler ni bil izvoljen, časopisi desnice niso mogli skriti svoje jeze. Nikakor niso mogli ti časopisi odnehati s proslavljanjem Hitlerjevega uspeha, ki pomeni novo nevarnost za Francijo in da se Francija mora zaradi tega oboroževati. Po Hitlerjevem neuspehu pa jim ni preostajalo drugega, kakor da so prepevali pesem, da sta v bistvu Hindenburg in Hitler — eno in isto...

Reakcija je igro izgubila. Francoska demokracija, delavci in meščani ter široke množice po vaseh so z odprtimi očmi in napeto pazljivostjo zasledovali volilno borbo v Nemčiji. Oddahnili so se, ko so prišle vesti o porazu fašistov. Oni so razumeli, da je bila socijalno-demokratska stranka oni faktor, ki je potolkel fašistično reakcijo. S tem so propadle vse

nade francoske reakcije, ki je želela zmago nemških nacionalistov, da s tem utrdi svoje pozicije v volilnem boju v Franciji.

Volilni boj je med tem že v polnem razvoju. Že nad mesec dni se vrši po vsej Franciji na stotinah shodov socijalistična propaganda, ki zbujala strah v vseh vojnih propagandistih in zelenih ter navdušeno osvaja širše in širše kroge delavstva in meščanstva.

Znak takega razpoloženja je na primer v tem, da je »Popiler«, glasilo socijalistične stranke, v dobi volilne borbe povečal število svojih naročnikov od 36 na 45 tisoč, a razpečava se ga okoli 100.000, čeprav vlada gospodarska kriza, ki ima zle posledice za delovne množice. Socijalistična stranka ima torej dovolj razlogov, da računa s sijajno zmago pri francoskih volitvah.

Zakon o pobijanju draginje.

Minister socijalne politike in narodnega zdravja je predložil narodni skupščini načrt zakona proti navijanju cen pri življenskih potrebščinah. Kot življenske potrebščine se smatrajo v smislu načrta jedi in pijače za ljudi, živalska krma, obleka, čevlji, kurivo, svetilo in potrebščine; luksuzni predmeti ne spadajo med te predmete. V trgovinah morajo biti cene razvidne. Predpisi veljajo za trgovce, industrijce, obrtnike in druge prodajalce razen za kmete, ki prodajajo svoje lastne pridelke. Hoteli, gostilne, kavarne, javne kuhinje, menze itd., morajo imeti enako cene razvidne na vidnih mestih. Dovoljeni trgovski dobiček sme znašati 20 odstotkov.

Ni pa nam še znano, ali bo verjenje s stanovanji tudi spadalo v ta zakon ali ne. Stanovanje je pač ena najbistvenejših življenskih potrebščin, ki pa ni tako nestalen trgovski predmet, da bi se vprašanje ne dalo regulirati na enostavnejši način, in sicer enostavno na zlato predvojno pariteto. Hišnim gospodarjem bo še itak ostal večji dobiček, kakor so ga imeli pred vojno, če se že tako bojimo za njihove prejemke.

Pred ustavitvijo predilnice v Litiji.

Ni sredstev za nabavo surovin.

Predilnica v Litiji, ki je že doslej obratovala ponovno z nepopolnim obratom, grozi z ustavitvijo obrata. Prizadetih bo okoli 300 delavk in delavcev.

Kralj Boris se pogaja z Italijo?

Vpliv tujih velesil na Balkanu.

Bolgarski kralj Boris biva v Rimu. V italijanskih poročilih vedo povedati, da se posvetuje glede podunavske zveze. — Bolgarija vodi več let italijansko politiko, kakor, da ne bi bila na Balkanu.

Dunajski župan o gradbi stanovanj.

Dunajski socijalno - demokratični župan Karl Seitz pravi o gradbi stanovanj naslednje:

»Moramo zidati, napravljati moramo stanovanja, da vsaj nekoliko omejimo pretiranost stanarin. Nasprotniki vedno skušajo odpraviti zaščito stanovanjskih najemnikov. Toda vprašanje zaščite najemnikov ni nič drugega kakor vprašanje dviga vrednosti. Dolgo časa bomo videli na Dunaju ljudstvo razdeljeno v dva dela, v skupino ljudi, ki delajo in ki ne marajo ustvarjati hišnega kapitala ob težkih žrtvah, in drugo majhno skupino, ki misli, da se ji mora kapital, ki ga je kdo izgubil v vojni, nadomestiti zopet z delom drugih in ga ji vrniti.

Velika skupina delovnih ljudi bo še vedno zahtevala gradbo stanovanj, ker ve, da zaščita najemnikov s tem sistemom gradbe stanovanj stoji in pade. Nikdar ne bo pristala na to, da se gradba stanovanj preneha in s tem ukine zaščita stanovanjskih najemnikov.

Na istem shodu (v soboto) je župan tudi izjavil:

»Naša naloga je, da novi rod odgojimo. Gledati moramo, da kljub bedi, gladi in potrebi, v katerih živimo, postane bodoča generacija krepka, delazmožna in samostojna.«

Borba s krizo na Jesenicah.

Uvede se delno obratovanje.

V dneh 29., 30. in 31. marca t. l. so se vršila med zastopniki Kranjske industrijske družbe ter zastopniki delavskih organizacij pogajanja o možnostih, da tovarne zopet prično obratovati. Ni nam mogoče kontrolirati, v koliko so izjave družbe dejansko utemeljene. Res je tudi, da je delavstvo sklenilo, da nastopi zopet delo le tedaj, če se zaposli vse delavstvo, ki je bilo odpuščeno. Družba se izgovarja, da ni dobila kredita pri Narodni banki ter da ima še veliko zalogo izdelkov. Zaradi tega ne more obratovati za povečanje zaloge, pač pa hoče delo vpostaviti vsaj v toliko, kolikor bo potrebno za tekoča naročila. Družba še ne ve, koliko delavcev bo ostalo nezaposlenih, pač pa je pripravljena uvesti v tej sili šesturni delavnik in obenem mora znižati mezde za pet odstotkov.

Družba je pripravljena skleniti z delavskimi organizacijami kolektivno pogodbo, ki leta 1932 ne bo odpovedljiva, od 1. januarja 1933 pa bo odpovedljiva na tri mesece vsakega zadnjega dne koledarskega meseca. Družba hoče sporazumno z zaupniki sestaviti tudi delovni red v enem mesecu po sklenitvi kolektivne pogodbe. Posebna pogodba se sklene o delavskih dopustih. Delavcem, ki bi v doglednem času ne dobili zaposlitve, se izplača odpravnina iz zneska za podporno akcijo potom bratovske skladnice. Podjetje bo samo odločevalo, kateri obrati se upostavijo; zaposlitev se bo ravnala po dohajajočih naročilih. Umešavanja v obratovanje družba ne dopušča; v kolikor se je to zgodilo, družba ne bo izvajala konsekvenc.

Podjetje je pripravljeno preklicati odpovedi obratnih zaupnikov ter jih po potrebi sprejme v podjetje.

Podjetje je pripravljeno ustanoviti lastno nabavljalnico živil; če bi pa delavstvo zaradi konzumnih družtev tega ne hotelo, potem družba opusti to namero, če pristane delavstvo na 5% znižanje plač.

V pogledu cenejšega kuriva izjavlja družba, da ga ukine. Samo za mesec april ga še dobavi za delavstvo, ki je bilo 15. marca 1932 še zaposleno, za mesec maj pa samo za delavstvo, ki bi do 31. maja ne dobilo dela.

Od 1. junija t. l. dalje bo zaposleno delavstvo dobivalo kurivo od podjetja po nabavni ceni.

Če pristane delavstvo na te in še nekatere manj pomembne zahteve, bo dala družba za pomoč reduciranimu delavstvu poleg že obljubljenih 250.000 Din (povračilo borzi dela) še za april 250.000 Din, za maj 250.000 Din in za junij 200.000 Din, da jih bratovska skladnica porabi za podpore, zavarovanje ali odpravnine.

To so v glavnem propozicije podjetja, ki so bile znatno omiljene v prilog nezaposlenega delavstva.

Delavski zastopniki so stali predvsem na objektivnem stališču, da se mora pri delni upostavitvi ozirati na socialno potrebnejše in neglede na pripadnost organizaciji. Zaradi tega delavski zaupniki najodločneje odklanjajo vsakršne insinacije pristranosti. Zaupniki so storili to, kar je bilo mogoče v danih razmerah.

Zahteve delavstva in številne deputacije so zahtevale garancije, da se obrat v celoti zopet otvori. Videli smo pa, da deputacije niso zalegle in da je družba danes po svoji volji zopet ponudila, da hoče deloma obratovati. Delavstvu torej ni ostalo drugega, kakor pogajati se z družbo, ki predstavlja podjetje in obenem gospodar-

ske konzorcije, h katerim smo hoteli prej v deputacijah.

Izgovor družbe je v toliko opravičljiv, da ima precejšnjo zalogo ter da ne mara še večje zaloge, v kateri bi nalagala svoje rezerve. To pa, seveda, le v toliko, kolikor je mogoče razbrati iz podanega materiala.

Iz teh tehtnih razlogov je delavstvo moralo sprejeti delno otvoritev jeseniških obratov, ker bi sicer moral iti boj do nedoglednih posledic. Družba ima kot monopolni faktor moralno vse sile na svoji strani, delavstvo pa le svojo organizacijo.

Pričakovati je torej, da se v nekaj dneh podpiše delovna pogodba ter da se obrat vpostavi v celoti, je pa jako odvisno ne le od družbe, ampak tudi od drugih faktorjev, ki se skrivajo za jeseniško — gospodarsko krizo.

Doma in po svetu.

Interpelacija zaradi železniških pragov. V narodni skupščini so trije poslanci, kakor poroča beograjsko »Vreme«, interpelirali vladu zaradi zadnjega velikega nakupa železniških pragov v inozemstvu. Naročenih je bilo pragov za ca. 37 milijonov dinarjev. Vloženih je bilo 80 ponudb; med njimi tudi domače manjše firme. Eno naročilo je dobila brez razpisa francoska firma Charles Fouché za 400 tisoč pragov; dobavljeno blago ne odgovarja predpisom. Pragi so bili izdelani 1929 in 1930 za francosko ministrstvo, ki pa jih je zavrnilo, ker so nagniti. Naj komisija dobavo preišče, vrhu tega še okoli 100.000 pragov ni dobavljenih. Interpelanti vprašajo, če ta firma sploh obstoja, ali je morda le ime drugega interesenta. Vlada bo ob priliki odgovorila na interpelacijo v narodni skupščini.

Kranjska industrijska družba za Rusijo. Kranjska industrijska družba je na Dunaju sklenila z ruskim zastopnikom kupčijo za dobavo 150 vagonov elektrod, ki se bodo izdelale v tovarni na Dobravi pri Bledu. To delo zaposli okoli 150 delavcev, ki so že dva meseca praznovali. Družba razglasa, da je morala oddati delo jako poceni in ob jako ugodnih pogojih in da mora na račun prevzeti nekaj antracitnega oglja od Rusije. — To pomeni, da namerava družba pritisniti na plače.

Radi dijaških nemirov sta univerzi v Beogradu in v Bukarešti začasno zaprti.

Ameriška rojakinja in sodružica kandidatinja! »Prosveta« z dne 9. marca t. l. poroča iz Forest Cityja, Pa., da kandidira sodružica Jennie Zajc, soproga Toneta Zajca,

na listi ameriške socialistične stranke v pennsylvansko legislaturo (zakonodajno zbornico). To je parlament ameriške zvezne države Pennsylvanija, ki sprejema za to državo obvezne zakone. To bo menda prva ženska kandidatinja naših Amerikancev!

Mussolinijevo sliko so razbili. V italijanskem konzulatu v Parizu je bila prošnja štirih italijanskih brezposelnih za podporo odbita, nakar so ti v svoji razburjenosti razbili vse pohištvo in Mussolinijeve slike v čakalnici.

Dunajski kandidati za občinske volitve. Dunajska socialno-demokratska stranka je imela dne 30. m. m. konferenco in je postavila med drugimi naslednje kandidate za občinske volitve: Župan Seitz, podžupan Emmerling, Breitner, Linder, Richter, Speiser, Doktor, Tandler, Weber, dr. Danneberg, dr. Karl Kautsky (zdravnik) itd.

Rudarski štrajk na Češkem se je iz severozapadne Češke razširil tudi na iztočno ostravsko okrožje. V nekaterih krajih je prišlo do krvavih spopadov med policijo in od komunistov nahujskanimi delavci.

Velik napredek socialne demokracije pri občinskih volitvah v ČSR. 13. in 20. marca t. l. so se vršile v mnogih občinah ČSR občinske volitve, pri katerih so češki in nemški socialni demokratje skoro povsod znatno napredovali. Nekaj primerov: **Kladno** (rudarski kraj, komunistična trdnjava): soc. dem. 2672 (obč. vol. 1. 1927: 1928, parl. vol. 1929: 2489) — 9 (doslej 6) mandatov, nar. socialisti 1296 (992, 2342) — 4 (3), komunisti 2538 (3696, 2470) — 0 (12), komunistična opozicija 909 (0, 0) — 3 (0). Soc. demokratski so postali na Kladnu spet najmočnejša stranka! — **Hostivice:** soc. dem. 122 (106, 134) — 3 (2); nar. soc. 239 (280, 347) — 6 (6), kom. 219 (306, 354) — 5 (7). — **Du-**

Revizija redukcij na železnici.

Revizijska komisija je zaključila svoje delo. — Velika večina reduciranih nameščenecv in polovica reduciranih delavcev ostane v službi.

Dnevni časopisi so prinesli dne 2. aprila sledečo vest:

Po predlogu revizijske komisije je bilo od prvotno reduciranih 243 nastavljenecv 219 že sprejetih nazaj v službo in so včeraj tudi redno prejeli svoje mesečne prejemke, tako da v tem pogledu ni nastopilo nikako prekinjenje.

Od pomožnega osebja je bilo reduciranih 260 oseb. Komisija je sklenila predložiti ministrstvu, da se vsaj polovico reduciranih sprejme nazaj. Čas odpusta naj se jim šteje kot brezplačen dopust, da ne izgube pravic.

Če bo primanjkovalo kredita, se bo našlo kritje z uvedbo kaknega dneva brezplačnega dopusta.

Šriky: soc. dem. 136 (140, 189) — 4 (3), kom. 173 (241, 206) — 5; nar. soc. 120 (109, 172) — 3 (3). — **Nymburk:** soc. dem. 855 (615) — 4 (3), komunisti 1119 (1523) — 6 (8), nar. soc. 2206 (1905) — 11 (10). **Česká Třebova:** čs. soc. dem. 1304 (1125) — 8 (8), kom. 717 (693) — 4 (4), nar. soc. 1666 (1740) — 11 (12). — **Chodov:** soc. dem. 127 — 3 (zadnji niso kandidirali), kom. 500 (341) — 10 (9), nar. soc. 361 (76) — 7 (2). — **Olomouc:** čs. soc. dem. 5718 (5884) — 11 (12), nemški soc. dem. 1573 (1576) — 3 (3), kom. 2997 (1351) — 6 (3), nar. soc. 2417 (2390) — 5 (5). Soc. dem. stranka je kljub izgubi 166 glasov in 1 mandata postala najmočnejša stranka. — **Lipník nad Bečvou:** soc. dem. 1288 — 13 (1130 — 12), kom. 100 — 1 (prej niso kandidirali), nar. soc. 138 — 1 (163 — 1). — **Kyjov:** soc. dem. 425 — 5 (290 — 4), kom. 140 — 2, (141 — 2), nar. soc. 614 — 7 (587 — 7). — In tako dalje. Povsod je viden napredek stranke, ki se vedno bolj in bolj konsolidira. Zato je umljiv strah meščanskih strank pred novimi volitvami v parlament, kjer so soc. dem. že itak najmočnejša frakcija.

Nemški »kronprince« je izdal te dni nekaj manifest na nemške državljane, s katerim jih poziva, naj volijo Hitlerja. Ta manifest je republikanski fronti zelo dobrodošel za agitacijo proti Hitlerju.

10.000 volilnih shodov v enem dnevu je napovedala republikanska »železna fronta« v Nemčiji za nedeljo 3. aprila. Na vsak nadaljnji dan tekočega tedna se bo vršilo 8000 republikanskih shodov za Hindenburga. Tudi Hitlerjevci razvijajo mrzlično propagando. Njihov glavni organ »Völkischer Beobachter« se bo zadnje dni pred volitvami tiskal dnevno v milijon izvodih. V nedeljo, dne 13. aprila, se bo končnoveljavno odločilo, kdo bo predsednik republike. Vse kaže, da zopet Hindenburg. In to je v danih razmerah najboljša.

Prof. Charles Gide umrl. 13. marca t. l. je umrl v Parizu nestor narodno-gospodarskih in zadrugarskih teoretikov, prof. Charles Gide (izg. Šarl Zid) v starosti 85 let. Prof. Gide je bil profesor na zadrugarski stolici pariške univerze (Sorbonne) in preje pa univerze v Montpellieru. Bil je na čelu

Izkoristite ugoden nakup ostankov v TEKSTIL-BAZARJU v Mariboru / Ostanki, meter po Din 6.—, 7.—, 8.—, 9.— in 10.—.

Angelo Cerkenik:

ROSA.

(Povest.)

A zdaj? Moj Bog, da nisem nanj ves ta čas niti za hip pomislila. Saj ima vendar tudi Tanja moža. Tudi on ima neke pravice do svoje žene. Objektivno jih res nima, a subjektivno in po danes veljavnem etičnem kodeksu.

Razburila in razhudila se je sama nad seboj.

Nima! Nobene pravice nima! Kdo mu jo je dal! Človek ni stvar! Človek se ne more prislужiti z nobenim denarjem, z nobeno vrednoto!

A srce? A boleš, ljubezen!

Tudi to ne! Ali more biti ljubezen negativna?

Zakaj vse te besede?

Same misli...

Ta Tanjin mož! Ali ni bil slepar, ropar, tat?

Saj je vsega kriv edinole on sam! In zdaj naj bi se nanj ozirala?

Nisem dosledna. Kaj je z menoj? Ali ne velja tudi zanj prisposoda o višji sili, ki se ji nihče ne more upreti?

Gubila se je v labirintih misli, ki so se razpredle preko njenih možganov kakor ogromna pajčevina, napolnjena s protislovji, nerazvozljivimi vozli. Mučila se je, da bi raztrgala pajčevino, prebila meglo in zagledala solnčni žarek. Zaman.

V boju z zavozeljanimi mislimi in čuvstvi ji je hitro potekel čas. Šele tik pred Dunajem je jela misliti na bližnjo prihodnost.

Čeprav je imela dovolj denarja in je bila pre-skrbljena najmanj za pol leta, vendar je sklenila poiskati si kakšno primerno službo. Mislila je na raznovrstne zaposlitve. Mogoče bi jo sprejel dr. Springer v sanatorij; ta je bil primarij v vojaški bolnišnici v Varšavi in jo je izredno cenil. V normalnih razmerah bi je nič manj ne cenil, ko mu je med vojno tako uspešno pomagala, mnogokdaj celo pri zelo zamotanih in nevarnih operacijah. Marsikrat je dejal, da mu je ljubša Rosa, nego katerikoli izmed zdravnikov, ki so mu bili dodeljeni kot pomožni zdravniki v bolnišnici. Nekdaj je v šali rekel, da bi se raje zaupal njej, nego kateremukoli izmed svojih asistentov, če bi se moral dati operirati na slepiču —

Vsi so se smejali njegovim šalam.

— V vsaki šali je vsaj polovica resnice, gospodje; v nasprotnem primeru šala ni šala!

K njemu bi mogla iti.

Ne, raje bi si izbrala kakšno drugo delo. Saj ji služba bolničarke ni bila zoprna. Bala se je le, da bi morala dr. Springerju vse povedati. Povedati mu, da je Bojo... Obsodil bi ga. Le v skrajnem primeru potrebe bi se obrnila nanj.

Raje bi šla k dr. Fischerju, rezervnemu nadporočniku, ki je devet mesecev ležal težko ranjen v bolnišnici, v njeni oskrbi. Stregla mu je, kakor da ji je bil brat. Po poklicu je bil urednik pri nekem velikem delavskem listu.

Najprej torej poišče njega.

Dr. Fischer je bil še vedno urednik pri istem delavskem dnevniku. Vodil je politično-propa-

gandni odsek dnevnika. Rosa je stopila predenj z nasmeškom. Gledal je v neki spis in se ni nanjo niti ozrl.

— Dama želi?

— Dama želi, da bi bil gospod nekoliko uljudnejši in bi njene lepote tako grdo ne bagateliziral.

Strojepisna se je nasmehnila, Fischer je pogledal kviku.

— Rosa, moja draga Rosa, ali je mogoče, ali je res mogoče?

— Mislim, da se ne motim, če trdim, da sem tukaj!

— Rosa, Rosa! O, kolikokrat sem mislil na vas! Pisal bi, seveda, pa imam tako malo časa. Vi, sodružica tipkarica, zakaj pa se tako neumno smejete? To je sestra Rosa, da, sestra Rosa... in ta, ki se smeje, to je sodružica Lizl...

— Raztreseni ste, gospod doktor!

— Raztresen? Vedno bil, vedno sem, vedno bom!

Oba sta se zasmejala.

— Ni baš tako! Vprav narobe je res! Preveč okrog enega samega predmeta se kupičijo moje misli... Vi ste, torej, res prišli, sestra Rosa, in ste zdaj res tukaj! Ali je mogoče, ali ste res resnično vi?

Rosa se je iz vsega grla smejala.

— Da, to ste vi in nobena druga, zakaj samo sestra Rosa se je znala tako ljubko, tako sladko smejati... Smejite se še, še bolj, sestra Rosa, še bolj!

Rosa se je smejala.

posebne narodno-gospodarske šole, tkzv. nautske šole, ki je videla rešitev svetovnega gospodarstva v zadrugištvu. Gide ni bil pristaš socializma, ker je pač propagiral kooperativizem, oz. vsaj neko vrsto njega. Glavne uspehe je pričakoval od konz. zadrug. Izdal je 13 del, od katerih so nekatera prevedena že v 30 in še več jezikov. Najbolj znana so: Načela političnega gospodarstva in Zgodovina gospodarskih ved. Ko je leta 1923 obiskal Sovj. Rusijo, je napisal zelo pohvalne članke o njej in mnogi meščani so mu to zamerili. Precej njegovih člankov je prevedenih tudi v slovenščino ter priobčenih v Zadrugišnih koledarjih in v Pod lipi.

Stalin zdrav. Ruska uradna poročila trdijo, da je Stalin popolnoma zdrav. Profesorji medicinci, ki so bili pozvani v Rusijo, so bili pozvani, da imajo na moskovskem vseučilišču nekaj predavanj iz svoje stroke.

Japonci so v Mandžuriji prešli v protiofenzivo in so iz več mest pregnali kitajske vstaše.

Majajoče posebnosti Celja.

Zadnjič sem Vam poročal, da bodo morali celjski občinski delavci vendarle plačati občinski kuluk. Ta posebnost, smo rekli, da je v zvezi z drugo posebnostjo in to so štirje vodnjaki, za katere posebnost bo treba plačati 68.000 Din. Posebnost je gotovo tudi naša ubožnica in to radi hrane. (Vi mislite, da imajo kuhinjo na plin ali kaj sličnega. Toda ravno v tem je posebnost, da kuhinje sploh nimajo. Hrano sprejemajo kar po ceveh. Namreč pri novih 68.000-dinar-skih vodnjakih.)

Pri naštevanju vsega tega sem pa pozabil na glavno posebnost, radi katere upamo, da bo naše mesto na prvem mestu glede posebnosti. Mestna občina je zadnjič sklenila, da bo ogradiła Glazijo. Ta Glazija je travnik, ki ima to posebnost, da ga pri vsaki povodnji zalije voda. Občinski svet je sklenil votirati za ograjitev 70.000 Din in to kot nekako posojilo iz — vodovodnega fonda. Če komu ne gre v glavo, zakaj bomo ogradiili travnik z denarjem iz vodovodnega fonda, naj se udari po glavi in spomni, da travnik, kadar ga zalije voda, ni več travnik, temveč jezero. In ograjitev jezera je gotovo vodovodna zadeva, vsaj v toliko, ker si pač jezera brez vode ne morete misliti. Čim pa je govor o vodi, pa že najdete logično zvezo z vodovodnim fondom. Težje bi bilo opravičiti izdatek 8.000 Din, ki jih je sprejel g. finančni referent za pregled računov prejšnje uprave, če bi bili izdani n. pr. iz vodovodnega fonda, ker § 15 mestnega statuta, ki nekaj govori o tem, da je delo občinskih svetovalcev brezplačno in častno, menda vodovodnega fonda sploh ne pozna.

Sicer sem pa že zopet iztiril, kajti namenil sem se pisati o celjskih posebnostih, kar pa niso nagrade finančnim referentom, saj jih drugod po večini ne sprejemajo.

Torej Glazija. Razumen čitatelj je že zdavnaj uganil, kakšna posebnost bo, ko bo Glazija ograjena. Poleti v suši bo to stadion, kjer bomo telovadili, spomladi in jeseni ob poplavih bo pa bazen, kjer se bomo kopali. Tujcem, ki jih z našimi posebnostmi upamo privabiti, bomo pa lahko pripovedovali zgodbo Cirkniškega jezera, ki da se je preselilo na našo Glazijo. Povrh bomo imeli še to posebnost, da radi ograje ne bo nikogar odnesla voda, če se bo kopal in telovadci ne bodo rabili prav nobene magnezije, ker bo dovolj prahu z bližnje ceste, da bodo tudi gledalci, zlasti dame, kar po celem telesu napudrane.

Nergači, ali moderno izraženo, esteti, se sicer jeze, da bo ograja kvarila okolico. Edina uteha jim je misel, da bo ograja pri prvi povodnji splavala z vsemi 60 tisočaki po vodi. Nič se bati! Poglejte stari kapucinski most, kako se hrabro drži. Pri zadnji povodnji, ko je bilo na Glaziji kakor ob hudi uri na morju in je Savinja podrla pred in pod Celjem do malega vse mostove, se je pa celjski dvestoletni starina držal tako hrabro, da bi sam pesnik vzkliknil nad njim:

»Vse je vihar razdjal,
on je pa le obstal.«

Da ste videli Celjane, kako so tisti dan romali k temu mostu. Z gro-

zo v srcu so opazovali divji element Savinje, kako besno se zaganja ob bregove in lesene, napol trhle nosilce mostu. Ali bliski v njihovih očeh so jih izdajali, da s tem mostom nimajo čisto čistih želja. Zlasti še, ko so se sumljivo zablskale njih oči, ravno v trenutku, kadar so na mostu kaj hudo mostnice zahreščale, ali, če se je most prav nevarno zazibal.

Slednjič je moral človek spoznati, da Celjani svojega kapucinskega (mostu) heroja sploh ne spoštujejo ali vsaj občudujejo, temveč — pomislite — mu sploh žele, da bi ga voda od-

nesla in to v tihi nadi, da dobe potem vendar nov most, da jih ne bo sram pred tujci.

No, in kaj bo, če ograja na Glaziji vendarle zdrži. Pri prihodnjih poplavih bomo imeli pač dvoje romani, eno k mostu, drugo k ograji in če vodovodni fond ne bo prekmalu prazen, bomo dobili še kako novo majajočo točko, da se bomo majanja lahko do siteda nagledali.

Recite, kar hočete, fletno je pa le, če ima občina štedljiv finančni odsek in močan vodovodni fond. Obrov.

Dr. Avg. Reisman:

Delovno pravo v novem obrtnem zakonu.

(Iz predavanja o novem obrtnem zakonu v Strokovni komisiji v Mariboru.)

(Nadaljevanje.)

Službodajalec pa lahko predčasno

odpusti delojemalca med drugim iz podobnih razlogov:

1. Če je delavec pri sprejemu podtaknil lažna spričevala, potrdila itd., ali če je zamolčal, da je še drugod v službenem razmerju.

2. Če je službojemnik v službi nezvest, oziroma postane nevreden zaupanja službodavca, če sprejema neupravičeno brez vednosti delodajalca koristi, provizijo ali obljubo provizije; (primer: delavci pri kakem sadjarskem podjetju bi sprejemali od kmetov-prodajalcev napitnino, ko prebirajo kupljena jabolka, od katerih je treba slabe izločiti, in podobno).

3. Če delavec brez odobritve ali zakonitega razloga zapusti delo in svojega postopanja zadostno ne opraviči, oziroma se ne pokori po izrecnem opominu; delodajalec torej delavca ne sme takoj odpustiti radi tega, ampak ga mora poprej opomniti na pokorščino.

4. Če delojemalec po opominu nepazljivo ravna z ognjem. Tudi v tem slučaju se torej nepazljivo ravnanje ni razlog takojšnjega odpusta. Delavec mora biti poprej opomnjen k redu.

5. Če je delojemalec izdal poslovno tajnost podjetja, n. pr. v kemični tovarni način izdelovanja blaga, ali drugod, nabavne virov surovin, nakupne cene in podobno.

6. Če je napadel službodajalca, namestnika ali člana njihovih rodbin, ali jih izdatno žalil, telesno napadel, ali hudo žalil druge zaposlene podjetja.

Če je torej delavec samo v razburjenosti izrekel kakšno žaljivko napram delodajalcu, še to ni zadosten razlog za takojšen odpust brez odpovedi.

7. Če podpihuje domačine in ostalo službeno osebje k nepokorščini, nemoralnim in protizakonitim dejanjem.

8. Če namenoma poškoduje službodavčeve stvari.

9. Če je radi bolezni ali nezgode dalj kot 4 tedne zadržan opravljati službo; ako je delavec manj časa bolan, ga torej ni mogoče odpustiti brez odpovedi. Po preteku 4 tednov pa v slučaju bolezni delavca, ki ne dela, služba sama po sebi preneha.

10. Če po svoji krivdi oboli za nalezljivo boleznijo in je ta bolezen dokazana z

zdravniškim spričevalom; delodajalec torej ne more sam trditi, da je delavca odpustil radi nalezljive bolezni. Za to mora imeti poprej v rokah zdravniško spričevalo.

11. Če se kljub ponovnemu opominu vdaja med delom pijančevanju. Delodajalec vsled tega ne sme odpustiti delavca brez odpovedi, če je delavec le enkrat pijan pri delu, ampak ga mora radi tega poprej ponovno opomniti. Gotovo pa se bo seveda kljub temu zakonitemu določilu vsak pаметen delavec izogibal pijančevanju, tako izven dela, kakor zlasti med delom.

12. Če delavec zgubi svobodo z razsodbo sodišča ali rešitvijo upravne oblasti, preko 14 dni.

Ako je delavec zaprt manj kakor 14 dni, še ne more biti odpučen brez odpovedi, seveda, če niso podani tudi drugi zakoniti razlogi za takojšnji odpust, n. pr. če je delavec obsojen radi tatvine v podjetju na dva dni zapora. V tem slučaju je možen takojšen odpust že radi same tatvine.

Ako pa je službodajalec za gornje razloge

vedel dalje kot teden dni

in se ni poslužil svoje pravice odpusta, potem ta razlog za takojšnji odpust zopet ugasne. Radi pijančevanja pa lahko delodajalec izvrši ta odpust še tudi pozneje, torej, če je vedel za zadnje pijančevanje že več kot teden dni.

§§ 238 in 239 o. z. nista prisilnega značaja.

Določili §§ 238 in 239 o. z., ki imata gornje razloge za takojšen odpust, pa nista prisilnega značaja in se vsled tega lahko stranki s službeno pogodbo lahko tudi drugače pogodita, t. j. da gornji razlogi ali le nekateri izmed njih, ne dopuščajo takojšnje razrešitve službe brez odpovedi.

Razrešitev službe pa je nadalje mogoča še tudi iz drugih tehtnih razlogov, ki jih zakon ne navaja, pa jih prizna sodišče, z ozirom na značaj službe. Primer: sluga pri zdravniku bi pravil svojemu prijatelju, kdo se hodi k njegovemu službodajalcu zdraviti. Tega razloga zakon izrecno ne navaja, vendar bi to lahko zdravniku škodovalo in bi gotovo sodišče smatralo takšno klevetavost sluga kot tehten razlog za takojšen odpust, posebno, če bi bil sluga po zdravniku opozorjen, da kaj takega ne sme okrog govoriti.

(Dalje prihodnjič.)

Ljubljana.

Knjižnica Delavske zbornice v Ljubljani je v prvem tromesečju t. l. lepo napredovala napram isti dobi lanskega leta. Ta napredek kažejo naslednje številke. (Številke v oklepajih pomenijo napredek v primeri z lanskim letom.) 7303 (+ 353) obiskovalcem je knjižnica izposodila 17.547 (+ 1988) knjig, od teh slovenskih 8647 (+ 1952), nemških 8043 (+ 6), srbohrvatskih 735 (+ 14) in drugih 122 (+ 16), znanstvenih pa 1775 (+ 14). Iz tega se vidi, da se je povečala predvsem izposoja slovenskih knjig. V knjižnico se je letos vpisalo 260 (+ 23) novih članov, iz česar se vidi, da je v knjižnico še vedno živahen dotok novih bralcev. Število vpisanih članov je že preseglo 5000. Brezposelnim delavcem izposoja knjižnica knjige polovico cene, da omogoči čitanje knjig vsakomur.

Maribor.

Kdor zna pa zna! Čitatelj našega lista nam je sporočil, da je s 1. aprilom neka posestnica lepe vile v Krčevini dala isto v najem, sama pa se je preselila v Maribor, kjer je najela dvosobno stanovanje, in to pri nekem hišnem lastniku, ki je eden izmed tistih redkih hišnih posestnikov, da ne zahteva za stanovanja visokih najemnin. Posestnica omenjene vile je vpojena drž. uradnica, zato je s preselitvijo v mesto napravila dvojni dobiček: dobila je namreč v mestu ceneno stanovanje, sama pa je oddala stanovanje v svoji hiši za visoko najemnino; na drugi strani pa bo v mestu dobivala višjo draginjsko doklado. Skrajni čas je, da se napravi konec takemu početju in z zakonom onemogoči, da bi gotovi ljudje bogateli na račun najemnikov, ki so po večini delavci in uradniki, da ne omenimo številnih brezposelnih in pa stanovalcev v mestni baraki, v ulici Kraljevi-

ča Marka. Čas je, da se v tem pogledu nekaj ukrene.

Letni proračun mestne občine mariborske je bil te dni od pristojnega ministrstva z malenkostnimi spremembami potrjen.

Zborovanje Konzumnega društva za Slovenijo v Mariboru se je vršilo minulo nedeljo v gostilni Friedau. Zborovanju je predsedoval v delavskem gibanju osiveli zadr. Viljem Močnik, referiral pa je z. Ošlak. Po poročilu o zadrugišnem delovanju v minulem letu se je vršila kratka debata, nakar je bil izvoljen novi odbor, katerega tvorijo po večini dosedanja odborniki.

Obiskovalci tečajev Strokovne komisije v Mariboru, ki se nameravajo udeležiti izleta v Ptuj, se naprošajo, da se prijavijo do četrtega, dne 14. t. m. pri vodstvu tečajev.

Tujskoprometna razstava v Zagrebu. Mestni magistrat v Mariboru je zbral oziroma pripravil razstavnih material, katerega pošlje mesto Maribor na tujskoprometno razstavo, ki se vrši od 25. t. m. dalje v Zagrebu.

Delovanje mariborske Pomožne akcije. Ker je nastopilo toplejše vreme, je bila z 31. marcem 1932 ukinjena mestna ogrevalnica v Razlagovi ulici, dočim se bo hrana v mestni ljudski kuhinji in v javni kuhinji še nadalje nudila najnujnejše potrebne. Od otvoritve 31. 12. 1931 do danes je mestna ogrevalnica izdala siromašnim slojem brezplačno 94.070 porcij mleka, kave ali čaja s kruhom. V mestni ljudski kuhinji in v javni kuhinji se je v navedenem času izdalo isto tako brezplačno 35.400 obedov. Skupno je bilo torej izdanih siromašnim slojem mesta Maribora iz sredstev Pomožne akcije tekom 3 mesecev 129.470 porcij hrane. Razen hrane je prejelo 1164 družin odgovarjajočo količino premoga in drv, moke, obleke, perila in obutve, ter nakazila za razne potrebščine pri trgovcih, dočim so se denarna sredstva nudila le v najnujnejših primerih (stanovanjske

Proč z nedeljskim delom v brivnicah.

V ponedeljek, dne 21. marca, se je vršila v Delavski zbornici v Ljubljani anketa o odpiranju brivnic ob nedeljah v Ljubljani in okolici. Ankete so se udeležili: Za zbornico za trgovino, obrt in industrijo podpredsednik Engelbert Franchetti in tajnik g. dr. Pretnar. Za Delavsko zbornico g. Joža Golmajer. Za Zadrugo brivcev, frizerjev in lasničarjev v Ljubljani: načelnik Šinkovic in odborniki gg. Dolenc, Selal, Podržaj in gđc. Frankheim. Za Društvo brivskih, frizerskih in vlasuljarskih pomočnikov v Ljubljani Matej Jočević, Burger, Habicht. Na anketi je bilo še 18 članov mojstrske zadruge in članov društva pomočnikov iz Ljubljane.

Anketo je sklicala Delavska zbornica in jo je vodil njen zastopnik Joža Golmajer.

V diskusijo na anketi so posegli skoraj vsi navzoči. Na podlagi živahne diskusije je bil sprejet soglasno naslednji

zaključek:

Sklene se soglasno, da naj se uvede obligaten nedeljski počitek za vse brivnice v Ljubljani in okolici, to je, za občine Moste, Vič-Glince in Zg. Šiško brez izjeme.

Naproša se bansko upravo, da z ozirom na ta sporazum z uredbo nemudoma uvede obligatno zapiranje in počitek v brivnicah ob nedeljah. Vsakega, kdor bi kršil to naredbo, naj se strogo kaznuje.

Deputacija, sestavljena iz interesentov, zastopanih na tej anketi, se pooblasti, da o prednjem zaključku obvesti g. bana. V deputacijo so bili določeni: za Zbornico za trgovino, obrt in industrijo Engelbert Franchetti in dr. Pretnar; za Delavsko zbornico Joža Golmajer; za Zadrugo brivcev, frizerjev in vlasuljarjev v Ljubljani gg. Šinkovec, Dolenc in Frankheimova; za društvo brivskih, frizerskih in vlasuljarskih pomočnikov v Ljubljani Matej Jočević in Burger.

najemnine itd.), in sicer 315 osebam v skupnem znesku Din 27.407.—. Za dobo 2 mesecev je bilo zaposlenih pri mestnih zaslihih delih 60 družinskih očetov z velikim številom družinskih članov.

Pomnožen mestni avtobusni promet. Ob nedeljah in praznikih se uvedejo vožnje na progi Maribor—Limbuš—Bistrica, in sicer: odhod iz Maribora ob 17.45, odhod iz Bistrice 18.15, odhod iz Limbuša 18.30. Vožnje se vršijo le ob lepem vremenu.

Vsi posestniki nagrobnih kamnov in spomenikov na mestnem pokopališču v Pobrežju se opozarjajo v lastnem interesu, da naj preiščejo svoje nagrobne kamne itd. glede stabilnosti. Vremenske nepravilne letošnje zime, in to predvsem mraz in mokrota, so zrahljale precejšnje število nagrobnih kamnov in ogrožajo ti kamni sedaj ne samo sosedne nagrobne kamne in spomenike, temveč tudi osebe. Vsled tega se pozivajo stranke v lastnem interesu, da tozadevne nedostatke takoj odpravijo, kajti neglede na to, da mora vsako škodo, ki nastane, poravnati lastnik dotičnega kamna, bo pokopališka uprava vse varnost ogrožajoče nagrobne kamne po lastni uvidevnosti odstranila ter na podlagi določil pokopališkega reda prodala na javni dražbi.

Opozorilo staršem! Kupujte za svojo deco sedaj za šolo samo pri nas na Slomškovem trgu 6!

Celje.

Današnja številka našega lista razpošiljamo na ogled več naslovnikom v Celju, katerih imena smo dobili od naše tamkajšnje krajevne uprave. Opozorjamo na članek: »Majajoče posebnosti Celja«, ki jim razkriva nekatere značilnosti celjske občinske finančne politike. Ker bomo tudi v bodoče priobčevali iz Celja še več zanimivega gradiva, vabimo vse, ki so dobili to številko na ogled, da se na naš list naroče. Naš list izhaja dvakrat tedensko in stane mesečna naročnina Din 10.—. Iz vsebine lista se boste sami prepričali, da zastopa naš list nekompromisno koristi delavca in nameščence, je povsem neodvisen in zastopa svojo misijo ne glede na levo ali desno. Novi naročniki lahko naroče list potom priložene poštne položnice ali pa ga naroče pri naši krajevni upravi v Celju v Delavski zbornici, katero vodi naša tamkajšnja upravna Dana Svetkova. Za nove naročnike bomo smatrali vse, ki smo jim poslali list na ogled in nam ga niso vrnil. Uprava.

Jour-fix privatnih nameščencev. Celjski privatni nameščenci so, kakor znano, precej dobro strokovno organizirani v svoji Zvezi privatnih nameščencev, katere podružnica v Celju šteje kakih 130 članov. Da se med seboj čim bolj seznanijo in utrdijo tovariško solidarnost, je sklenil odbor podružnice prirediti stalno vsako sredo ob 8. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice **družabne sestanke**, na katere so vabljeni vsi privatni nameščenci in po njih upeljanji prijatelji in tovariši.

Hrastnik.

Za brezposelne steklarje so darovali: Franc Ribnikar, mesar, 12 kg mesa; neimenovani Din 100, Filip Forte iz Trbovelj Din 100, Narodni dom v Hrastniku Din 300. — Vsem darovalcem najlepša hvala! Odbor.

Jesenice.

Kranjska industrijska družba, prazniki in nameščenci. Kakor znano, delo v tovarnah KID počiva. Kljub temu pa vodstvo KID še vedno misli na svoje delavce in nameščence. Zlasti pa je KID tudi mnogo ležeče na tem, da svoje nameščence v pogledu praznovanja izenači z ostalim delavstvom, čeprav veljajo za privatne nameščence neke druge norme, katere bi moralo podjetje upoštevati. Tako so morali nameščenci KID na praznik, dne 19. t. m., delati. Mi delavci seveda ne zamerimo nameščencem, če gredo v pisarne, ker morajo in imajo samo možnost izbirati med delom ali brezposelnostjo. Toda naj nihče ne misli, da bo lahko podaljševal delovni čas, potem pa dokazoval, koliko nameščencev ima odveč in da jih je treba odpustiti, ker se mora štediti. Štednje na račun nameščencev

in delavcev mora biti konec! Nameščenci pa, kateri se zavedate, da se vam godi krivica, stopite v vrste Zve-

ze privatnih nameščencev Jugoslavije, postavite se v bran za vaše pravice.

Sladkor, sladkorne tovarne in konzumenti.

Večkrat smo že pisali o ogromnih, neopravičljivih in neutemeljenih cenah sladkorja pri nas. Ni dovolj, da znaša državna trošarina na kg sladkorja okrog Din 6.—, nego kartelirane sladkorne tovarne še diktirajo cene sladkorju, pri katerih zaslužijo poleg »rednega« čistega dobička še vso carino per Din 3.30 za kg. Zato ni čudno, da izkazujejo sladkorne tovarne kljub vsej krizi tako ogromne čiste dobičke. Za leto 1931 sta izšli doslej bilanci dveh sladkornih tovarn in sicer v Novem Vrbsu in Vel. Bečkerek.

Sladkorna tovarna v Novem Vrbsu izkazuje za leto 1931 čisti dobiček v višini **12.9 milijona Din** napram **11.3, 8.7 in 4.5 milijona Din** v letih 1930, 1929 in 1928. In poleg tega je mogla ta tovarna povišati še neposredni prenos dotacije iz kosmatega dobička za fond za zmanjšanje vrednosti naprav, in sicer od **2.8 milijona v l. 1930 na 3.7 milijona l. 1931.** Dobiček se je torej zvišal dejansko za **2.5 milijona Din.** Celokupni kosmati dobiček je znašal **16.6 milijona Din.** Dividenda bo znašala **75 Din** na delnico napram **70 Din** v l. 1930, **50 Din** v l. 1929, **30 Din** v l. 1928, **25 Din** v l. 1927 in **20 Din** v l. 1926. Vsako leto dobivajo gg. delničarji večje obresti kapitala, dasi je nasprotno beda ljudstva vsako leto večja.

In Veliki Bečkerek? Tu se je dobiček sicer zmanjšal od **22.1 milijona Din l. 1930 na 18.2 milijona Din l. 1931.** Tudi v letih 1928 in 1929 je bil dobiček višji (**20.7 in 22.1 milijona Din**). Vse to je bilo doseženo pri **36 milijonih Din** delniške glavnice ter **52 milijonih Din** lastnih sredstev in znaša dobiček torej **50% delniške glavnice oz. 34% vseh lastnih sredstev.** Na davkih je plačala tovarna lani **8.7 milijona Din** napram **6.3, 5.3 in 4.8 milijona Din** v zadnjih treh letih. Za leto **1931 bo izplačano na delnico 65 Din ali 42% dividende.** Lani pa je dividenda znašala **80 Din ali 53%,** do leta 1926 pa se je gibala med **15 do 30 Din (10—20%)** na delnico. Narodna banka ima obrestno mero **7.5%,** pri nas hranilnice celo **5—6%:** kapitalist pa dobiva po načelu »denar naj dela denar« **42%!!**

To vse iz žepa ubogega, trpečega in izstradanega delavca in nameščence. Ubogega branjevca zaprejo in objavijo to v Uradnem listu, ako prekorači »dovoljenih« **25%,** vele-

kapital pa lahko dela, kolikor hoče, samo — če gre! Kako? Zakaj? Po katerem zakonu? Saj to je ravno: za kartele pri nas ne veljajo nobeni zakoni, najmanj pa oni o — navijanju cen in drugi o — izkoriščanju producentov sladkorne pese in delavstva, samo zakon — o mamoni kapitalu je zanje svet. Saj je menda govoril zadnjič v parlamentu poslanec g. Kostić iz Beograda (glej tudi »Jutro« od 11. t. m.), da so inozemske tovarnice sladkorja pri nas (in to so pri nas vse, razen dveh državnih) v 10 letih Jugoslavije zaslužile najmanj **1 milijardo 200 milijonov Din** na račun jugoslovanskih konzumentov. Po njegovih računih je bilo sledeče: l. 1929 so prodajale sladkorne tovarne pri nas sladkor brez trošarine po Din 7.50, pri čemer so imele pri vsakem **kg 3.37 Din čistega dobička.** Ker je znašala produkcija v desetih letih **50.000 vagonov,** znaša čisti zaslužek **1.680 milijonov Din.** Prišteti je treba še vrednost melase in rezancev. Odšteti zaslužek obeh državnih tovarn, ki se v sladkornem kartelu še prav dobro počutita in ki pravzaprav večata predrznost kartelašev, ki znaša gotovo kakih **550 milijonov,** je ostalo sladkornim tovarnam, ki so inozemska last, **čistih 1.200 milijonov Din.**

Kako dolgo še? Ti računi nam kažejo, da je sladkor za **2.25 do 2.50 Din** pri kg predrag, in ako vzamemo letno produkcijo **95 tisoč ton,** se tako okraje jugoslovanske konzumente in s tem jugoslovansko narodno bogastvo za najmanj **215 milijonov Din letno.** Dolžnost naše vlade bi že enkrat bila, da izvede oni obljubljeni zakon o nadzorstvu nad karteli ter da predvsem stopita obe državni tovarni sladkorja iz njega. Dokažimo, da smo država, ki se zaveda svoje moči in ne podlega kapitalistom po krilatici: »Devilske države — za naše blaginje so prave!«

Cv. K.

Delavski sport.

Svečana proslava razvitja prapora SK »Svobode« Maribor se bo vršila o Binkoštih. V zvezi s proslavo se vršita dve nogometni tekmi SK

»Svobode« proti »Gračarju« in »Svobodi« iz Zagreba.

Občni zbor SK »Svobode« se vrši 15. aprila v klubovih lokalih, Sodna ulica 9-II. Udeležba za člane obvezna, prijatelji delavskega sporta prisrčno vabljeni.

Šahovska sekcija SK »Svobode«. V sredo, dne 5. t. m., v večernih urah posvet o pripravah za tekmo s šahovsko sekcijo SK »Železničarja«.

Razno.

Usoda Habsburžanov. V svoji monografiji o Francu Jožefu (založba F. Borovega), posveča pisec B. Hlaváč zanimivo poglavje aferam rodbine avstrijskega monarha, v katerem so opisane včasih kar bizarne usode članov vladajoče rodbine. Tako je cesarju napravila vnukinja po Rudolfu mnogo skrbi: nadvojvodinja Elizabeta je podedovala temperament po očetu in njeni vzgojiteljici in vzgojiteljici so imeli z njo velike težave. Nikdar se ni hotela ravnati po dvornih ukazih in hotela je živeti po svoje. To se ni spremenilo niti, ko se je poročila s princem Windischgraetzm iz revnejše štajerske linije. Nesporazumljenja v tem zakonu so se opazila takoj po poroki v Pragi, kjer je bil princ Windischgraetz pri armadi nastanjen in zakon ni bil srečen, tako da je povsem razpadel. Po prevratu se je princeznja povsem prilagodila novim prilikam: je organizirana članica socialno-demokratske stranke v Dunajskem Novem mestu in se marljivo govorniško udeležuje. Eden od njenih sinov je strojnik v tovarni avtomobilov. Vnukinja Franca Jožefa I. in Leopolda Belgijskega je socialna demokratinja — »kakšen je to preobrat po božji volji!«

Konzerve iz kač-klopotač. V Floridi sta neki End in njegov sin ujela kačo-klopotačo in jo odrli. Meso je bilo čisto belo in je tako prijetno dišalo, da ga je žena sklenila pripraviti kot nedeljsko pečenko. Po nekem likem upiranju so meso okusili in se je vsem tako dopadlo, da so ga pojedli do zadnje mrvice. To je End sklenil izkoristiti in se je sistematično vrغل na lov za kačami, ter je začel iz njih mesa delati konzerve, za katerimi je nastalo veliko povpraševanje. Danes zaposluje End že veliko število lovcev kač, ki jih predeluje v konzerve, njih kožo pa prodaja strojarjem, ki prireajo iz njih kačje usnje za damske čevlje. Želim vsem dober tek.

Brihtna žena je neka Helena Egan v Čikagu. Z možem se nista razumela in je bila večkrat tepena kakor sita. Vsakokrat pa, kadar jo je mož nabunkal, da je bila vsa plava pod očmi, je tekla k fotografu in je dala svoj marozast obraz fotografirati. Končno je vložila tožbo za ločitev zakona. Na dan razprave je gospa Helena prinesla pod pazduho pred sodnika debel album z nešteti slikami, ki so vse nazorno pričale, da je njena zahteva po ločitvi zakona res opravičena. Na vsaki sliki je bil na zadnji strani napisan datum in kratek potek dotičnega konflikta. Ločitev je z lahko to dosegla.

25 milijonov let stara jama. Iz St. Antonija v Teksasu v Ameriki poročajo: Znani raziskovalec dr. Fr. Nicholson je sporočil, da je odkril 25 milj severno od St. Antonija razsežno podzemeljsko jamo, katere starost se čeni na 25 milijonov let. V jami je našel mnogo slepih rib, bele netopirje in mlečno-bele žabe. Glavna jama je dolga eno miljo ter meji na veliko podzemsko jezero. Raziskave se bodo nadaljevale.

Pristopajte k zadrugi

„Delavski dom“

r. z. z. o. z. v Mariboru

Pristopnina znaša 5 Din, delež 125 Din. Vsak delavec, delavka naj smatra za svojo dolžnost da bo član te delavske zadruge.

MALA NAZNANILA.

Vsi letni naročniki dobe **zastonj**

14 karatno originalno ameriškansko

zlato nalivno pero

ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon**, (900 strani, 32 tabel) ali eno **prvovrstno radijsko cev.**

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled „Radio“ **welt“.** Naroča se Administration der „Radio-welt“ Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Šolske torbice, aktovke, kovčki, preobleke za kovčke, damske torbice, denarnice, pasovi itd. Istotako tudi poceni popravila v novo otvorenjeni torbarni

JOSIP KARLO, MARIBOR, Kopališka ulica šte. 2 (Scherbaumov paviljon).

Razno manufakturno blago, perilo, obleke za moške in dečke, pletenino etc. priporočajo po jako nizki ceni trdka

KARL JANČIČ Maribor, Aleksandrova c. 11

Usnjate rokavice v veliki izbiri

tu in inozemske **nogavice** po nizkih cenah.

Trgovina z rokavicami in stezniki

Marija Sieber,

Maribor, Glavni trg 14, preje Gosposka 9.

Šivalne stroje, gramofone, otroške vozliče, kolesa

popravlja **JUSTIN GUSTINČIČ,** mehanična delavnica, Maribor, Tattenbachova ulica 14.

Pletenine, stezniki, tudi jenski in kozmetični predmeti, potrebščine za otroke, nogavice, rokavice, ročna dela in krojaške potrebščine.

FRANC ŠKOF, Maribor, Aleksandrova cesta 23.

Papirnica Ljudske tiskarne Maribor, Slomškov trg št. 6.

Naročajte in širite „Del. Politiko“.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. - Telefon šte. 2324.

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici v Mariboru, Slomškov trg šte. 6.

Vloge obrestujemo po 6 1/2% proti trimesečni odpovedi.